

TROLDSPÆJLET

Nummer 37 – april 2020

Kære medlemmer

I denne lidt uvirkelige tid, hvor meget i landet synes at ligge i dvale, gør det godt at tænke på noget, der gik virkelig godt:

DEN DEJLIGE DAG, HVOR KARIN MICHAËLIS FIK SIN BUSTE I RANDERS.

I dette nummer bringes alle taler og mange billeder fra dagens forløb, hvor vejret endog spillede med. Busten står nu foran Kulturhuset i Randers i al slags vejr og får sit eget liv gennem de kommende år. Den står nogle meter fra en rød murstensmur, som tit har været dekoreret med graffiti. Det bliver spændende at se, om Karin Michaëlis vil dæmpe eller øge de kunstneriske udfoldelser.

Hvornår det annoncerede, men aflyste ÅRSMØDE fredag d. 20. marts - på Karin Michaëlis' fødselsdag - kan finde sted, er endnu uvist. Eventuelt først efter sommerferien. I mellemtiden må vi alle passe godt på hinanden og os selv, og måske kan noget af tiden bruges på læsning.

Mange fik set *Julie Maj Jakobsens* skuespil: JAGTEN PÅ DET GODE MENNESKE, inden de sidste forestillinger måtte aflyses. Det er også muligt at studere det nærmere – som bog udsendt af Politikens Forlag – hvor man samtidig finder en glimrende artikel om Karin Michaëlis af *Jannie Schjødt Kold*, kommunikationschef på Baggårdteatret i Svendborg, samt seks andre, meget forskellige essays.

"Vi finder vores forfattere, som vi finder vores venner, tilfældigt ...", skriver forfatter og journalist *Amalie Langballe* i "Min veninde Karin". Journalist og filminstruktør *Angela Huemer* fik en ven i *Bibi* som tiårig og har siden fulgt hendes spor, bl.a. i samtaler med mange, der læste *Bibi*-bøgerne som børn og blev inspireret af hovedpersonens mod og eventyrlyst. Hvor meget disse træk karakteriserede forfatteren selv, får man et stærkt indtryk af i *Anna Wegeners* interessante artikel: "Karin Michaëlis i Politikens spalter". Skildringen af Karin Michaëlis som journalist giver et forfriskende komplement til diskussionen af hendes fiktionsværker. De øvrige essays er af Bo Tao Michaëlis, Sine Bang og Beverley Driver Eddy. Bogen (indb.) koster 250 kr.

I sin serie "Kvinder skriver" har *Helge Scheuer Nielsen* udsendt ARME SØSTER, en samling af tidlige noveller af Karin Michaëlis, med et efterord. Han karakteriserer historierne som "barske", og de viser gode eksempler på forfatterens blik for mennesker, der er udenfor, sære eksistenser. Hun har allerede sin egen stemme og sit rummelige menneskesyn. Pris i boghandelen 160 kr. Medlemmer af KM selskabet kan købe den hos udgiveren bfhsn2@gmail.com, fragtfrit, for 130 kr.

Betina Leth, produceren på Øgendahl-udsendelsen om Karin Michaëlis i efteråret 2019, ville i december købe en bog af hende i et antikvariat som julegave til sin svigermor. Ekspedienten udbrød: "Nu har jeg haft bøger af hende stående i de sidste 20 år, og ingen spurgte efter dem, og i løbet af det sidste halve år vil alle pludselig have bøger med hende".

Mange hilsner til alle – de bedste ønsker fra Karin Michaëlis selskabet v/ Kirsten Klitgård

RANDERS FIK EN BUSTE AF KARIN MICHAËLIS

Afsløret foran indgangen til Kulturhuset, Randers 7. marts 2020

Foto: Jacob Lerche

Poul Jeberg, Kirsten Klitgård, Keld Sørensen og borgmester Torben Hansen

Kære alle sammen

Tak for at I er mødt frem til denne både festlige og vigtige begivenhed. Det er ikke hver dag, at vi gør plads til et kunstværk i det offentlige rum.

Men det gør vi i dag, og det skal naturligvis markeres med fejring og med tanker i fællesskab.

Randers Kommune blev kontaktet af Keld Sørensen og Kirsten Klitgård fra Karin Michaëlis selskabet for snart 1½ år siden.

De havde en ide, som de måtte dele med os. Og ideen stod tindrende klar: Randers skal da have en buste af Karin Michaëlis!

En Randersborger med stor kulturel betydning, en forkæmper for kvindesagen, en fremsynet forfatter – en spændende livshistorie.

I dag er det så blevet dagen, hvor målet skal indfries. Ihærdige borgere og virksomheder i Randers Kommune har realiseret ideen. Vi skal i dag afsløre busten af Karin Michaëlis, udført af en af vores absolut dygtigste billedhuggere, Gudrun Steen-Andersen.

Jeg har fået æren af – på vegne af Randers Kommune og Randers Kommunes Kunstfond - at modtage dette kunstværk. Det er en festdag på alle måder!

Karin Michaëlis blev født den 20. marts 1872, for altså snart 148 år siden, her i Randers.

Hun blev døbt Katharina Marie Bech Brøndum, kaldet Kath.

Hun blev født som nr. 2 i en søskendeflok på 5. Hendes far var telegrafist, hendes mor kransebinder.

Hun voksede op i et småborgerligt hjem, først i Møllestræde, siden i Slotsgården – området mellem det, der i dag ligger ca. mellem den jyske hingst og Stemannsgade. Altså lige her.

Det var et beskedent boligområde med mange små baggårde, opført i bindingsværk – ikke et velhaverkvarter. Her har Kath løbet omkring, levet og åndet, og taget de første både svære og lette livtag med tilværelsen. Livtag der har formet.

Fra hendes erindringer:

”Det er min tro, at skabende mennesker, der er født i gamle provinsbyer med medtagne huse, krogede og smalle gader, gårde der giver genlyd, store pakhuse med enorme lofter og dybe mørke kældre, får ekstra vitaminer, som nærer deres stærke nysgerrighed.....og nu ved vi hvor du er født. Ja det gør I, og jeg er skæbnen tak skyldig for min fødeby”

Det kan godt være, at Randers i mange år glemte Karin, men Karin glemte aldrig Randers.

Hun skulle vise sig som en Randers-borger, der blev en verdensborger. I løbet af sit lange liv skrev hun 36 romaner og 9 børnebøger. Hendes bøger er oversat til 20 forskellige sprog, og hendes værker blev i mellemkrigsårene efterspurgt over hele Europa, siden også i USA og Rusland.

Hun blev en forfatter af internationalt format, en nytæinker, en kvindesagsforkæmper, en menneskeven, en samfundsdebattør og meget mere.

Et generøst menneske med et meget stort hjerte og med en humanistisk hjertesag.

Det blev bemærket og Karin M opnåede at få stor hæder og det ikke kun blandt sin internationalt berømte vennekreds som bestod af bl.a. Bertolt Brecht, Bjørnstjerne Bjørnsson og Albert Einstein. Karin M blev også hædret på statsniveau. Tjekkoslovakiet udnævnte hende til Ridder af ordenen ”Den hvide Løve”, Østrig gav hende den højest mulige orden en udlænding kan få og endelig modtog hun heldigvis også dansk anerkendelse i form af Kong Christian d. 10's Frihedsmedalje for sin kamp før og under 2. verdenskrig.

Når vi læser hendes forfatterskab i dag, ser vi, at hun har sat det humanistiske og mellemmenneskelige langt højere end det strategiske.

Hun var optaget af uretfærdighed og undertrykkelse af kvinder og børn, lige som hun også var optaget af at hjælpe politiske flygtninge i 1930-erne. Af den grund måtte hun selv flygte i eksil i USA fra 1939 til 1946. Hun har været en del af den europæiske kulturelite og har tjent gode penge på sine bøger.

Penge, som hun i øvrigt gav ud til hjælp til andre – som den generøse humanist hun var. Karin Michaëlis viste en dedikation til de svage og de dårligt stillede i hendes samtid. Hun har både underholdt og provokeret og på den måde både bidraget til forandring og lindring – til medmenneskelighed i en kold tid.

Derfor er det så rigtigt set, at der skal rejses et mindesmærke over Karin Michaëlis i Randers, som en anerkendelse af hendes forfatterskab, af hendes næstekærlige indsats og som en erindring om, at det betyder så uendeligt meget, når hjerterummet er stort og man tager ansvaret for fællesskabet på sig.

Med værket, som vi skal afsløre her om lidt, får Randers mere kunst i det offentlige rum. Kunsten skal ud til os alle, være at finde dér, hvor vi færdes.

Den er også at finde i kulturens huse, vores flotte kulturinstitutioner. Men ikke alene dér. Kunsten i det offentlige rum skal møde borgeren med oplevelser, fællesskab og nye, uventede indtryk og udtryk. Kunsten skal også vække vores eftertanke og refleksion og inspirere til eksempelvis nye læseoplevelser. I mit tilfælde er det nu et moderat pres fra Keld Sørensen - Tak for det – der har gjort at jeg har opdaget Karin Michaelis og er i gang med værkerne

Når vi standser op et øjeblik og tænker efter – hvordan er det så, vi egentlig gerne vil indrette vores offentlige rum? Er det egentlig ikke helt oplagt, at vi skal værne om vores værdifulde steder? Pladser skaber byer – pladser skaber forandring også selvom de er små. Tænk på byer som I synes var spændende at besøge – der er pladser og torve I kan huske. Dem der gjorde indtryk.

Pladsen ude foran Kulturhuset fik for få år siden en renovering og en ny navngivning: Karin Michaëlis' Torv. Nu fuldendes det med hendes buste i bronze, udført af en af vores samtids dygtigste billedhuggere. Det giver på alle måder god mening. Her har Karin Michaëlis trådt sine barnesko, på biblioteket her finder man hendes litteratur, og i det lokalhistoriske arkiv i Kulturhuset finder man en stor del af hendes personlige arkiv, der har været genstand for mange undersøgelser og siden bogudgivelser og forskningsprojekter. Resten af hendes arkiv er at finde på det Kongelige Bibliotek i København.

Jeg er meget taknemmelig for, at det er lykkedes at skaffe det kunstværk til Randers, som vi skal ud og afsløre om lidt. Det har krævet en særlig stor indsats af Randers-borgere, der både har iværksat processen og bidraget afgørende til realiseringen af værket. Kirsten Klitgård og Keld Sørensen har leveret en fornem indsats, både til opmærksomheden på Karin Michaëlis' forfatterskab og til realiseringen af skulpturen. Tusind tak for jeres vedholdende indsats.

Også en stor tak til Spar Nord i Randers og Randers Tandhjulsfabrik, der har ydet flotte donationer til værket, ligesom en lang række private har doneret støtte til kunstværket. Store som små bidrag har sammen gjort det muligt. Tak for det.

Til Gudrun Steen-Andersen vil jeg gerne rette en særlig tak – tak for dit enestående arbejde, for den kunstneriske gengivelse, du mestrer så dygtigt.

Du har som billedhugger udført mange fornemme portrætter af mennesker, som vi har brug for at bevare i vores fælles erindring af de, der har en særlig betydning for os. Jeg tænker, at du formentlig har kigget meget på billeder af Karin Michaëlis, på hendes tekster og på de fortællinger, der er at finde så mange steder om hende.

Jeg tænker, at du har tilegnet dig så meget af hendes væsen, at du har kunnet give hendes ansigt det liv og den glød, der gør, at hun på en måde for altid vil stå lyslevende for os – og inspirere os til at læse hendes værker og – til at leve – og til at gøre en indsats for dem der har det svært. Det gode hjerte skal aldrig gå af mode.

Andre sider af Karin Michaëlis

Teksten om musik og billeder i Karin Michaëlis' liv er skrevet af Kirsten Klitgård, som også har sammenstillet udvalget af eksempler. Hanne Meyer stod for præsentationen fra scenen.

I dag hædres vi en kunstner fra én genre, nemlig litteraturen, med at opstille et kunstværk fra en anden genre, et værk af en billedhugger.

Meningen med det her indslag er at vise, at Karin Michaëlis altid også var meget interesseret i andre sider af kunsten end sin egen, bøgernes verden.

Hun læste ganske vist ivrigt som barn, både hvad hun kalder "drastiske, sukkersøde og bloddryppende historier" i et ugeblad hos sin bedstemor, og også H.C. Andersens eventyr, og hun levede sig vældigt ind i begge dele.

MEN – hun spillede også klaver – begyndte da hun var 10 år, ansporet af sin musikalske far – og selv om hun ikke holdt af at øve sig, blev hun faktisk ret dygtig, fordi hun som 12-årig fik en meget skrap lærerinde. Hun var musikalsk begavet, og hun begyndte at drømme om at blive en berømt kunstnerinde.

Hendes smag var i begyndelsen mere til det populære, og hun fortæller, at engang de havde gæster derhjemme, brillerede hun med at spille sit yndlingsstykke - udenad, en POLKA-MAZURKA af en franskmand, Frankrigs svar på Johann Strauss, OLIVIER MÉTRA. Den skal vi høre Sven Foged spille lidt af:

Karin Michaëlis, 18 Aar.

Photographer
Kurt Helge

Sven Foged ved flyglet

Det var ikke sådan noget, hun spillede hos spillelærerinden. Tværtimod – Karin fortæller, at lærerinden boede lige i nærheden og var gået forbi og havde hørt hende spille stykket – og i næste time himlede hun op om modbydelige polka-mazurkaer, som pøbelen forlystede sig med.

Lærerinden døde, Karin fik timer hos en dygtig organist, som sagde, der var musik i hende – og da hun efter et par år som privatlærer skulle vælge levevej, fik hun lov til at tage til København og spille hos en fremragende pianist, Victor Bendix.

Det gik der et par år med, hun spillede sammen med andre musikstuderende og fik selv klaver-elever. Hun fik udvidet sin musikalske horisont, og nu var hendes yndlingsstykke en helt anden slags musik, BEETHOVENS PATHETIQUE - sonate.

Sven Foged spillede en smagsprøve:

Det stykke viser samtidig noget andet: det hun ville, var det stærkt følelsesbetonede – hun ville udtrykke noget, men hun havde ikke tålmodighed eller selvdisciplin til at øve de teknisk svære steder. Så hun spillede helst de langsomme satser. De hurtige sprang hun over.

Læreren Victor Bendix mærkede det ret snart. Han så, hun havde talent, havde et smukt anslag på klaveret, - men han sagde også til hende, at hun bare sad og fantaserede. Hun kunne aldrig blive en ordentlig pianist. Måske skulle hun prøve at blive komponist i stedet for.

Det gik heller ikke så godt, men han smed hende ikke ud som elev – han underviste hende gratis, mens han også talte med hende om litteratur og stil og lånte hende bøger. Hun havde fortalt, at hun havde skrevet lidt tidligere, og det opmuntrede han hende til at gøre.

Men MUSIK interesserede hende resten af livet! Hun hørte masser af koncerter og operaer og skrev om musik og musikere.

Nu havde hun også mødt forfatteren Sophus Michaëlis; de blev gift, og litteratur og teater fyldte meget.

Men det gjorde BILLEDKUNST også. Sophus var meget interesseret i kunst, havde billeder af græske templer hængende på væggene og de rejste sammen til mange af Europas store byer og gik på museer alle steder.

Victor Bendix (Wikipedia)

(Randers Stadsarkiv)

Sophus købte fotografier af kunstværker, de så templer og skulpturer i Grækenland, og pyramider i Ægypten. Og især i Italien (Rom, Venedig, Firenze) lærte Karin en masse om malerkunst. Der var de så heldige, at de i længere tid var sammen med to af Danmarks førende kunsthistorikere, Julius Lange og Francis Beckett.

Fra sin elskede tante Sophie, mormoderens søster, havde Karin som barn hørt om Leonardo og Michelangelo. Nu SÅ hun dem i virkeligheden.

Så det var helt naturligt, at hun fyldte sine hjem på Thurø med malerier og andre smukke ting.

Her ser vi hendes stue i Bergmannhus i tegneren Marie Hjulers gengivelse. Marie Hjuler var også fra Randers, en generation yngre, men en nær veninde. Hun illustrerede mange børnebøger, bl.a. Karins "Lotte Ligeglad" og Estrid Otts bøger om elefanten "Bimbi".

Her til venstre ser vi et smukt vægtæppe, som Sophus havde haft med hjem fra Kina. I midten er der et maleri, Kirsten Kjær har lavet af sin mand Frode Nielsen, der også var maler. Til højre for det et maleri af Niels Hansen.

(Randers Stadsarkiv)

I 1929 boede maleren Kirsten Kjær i 4 måneder hos Karin Michaëlis (hvad der gav stof til romanen "Hjertets vagabond"), og hun malede Karins gamle mor, Nielsine Brøndum. Moderen boede hos datteren i 11 år som enke.

(Thurø lokalhistoriske arkiv. Foto: Inger Sørsborg)

Hun blev også malet af en russer, (en af Karin Michaëlis' mange internationale kontakter)
Konstantin Dydyschko.

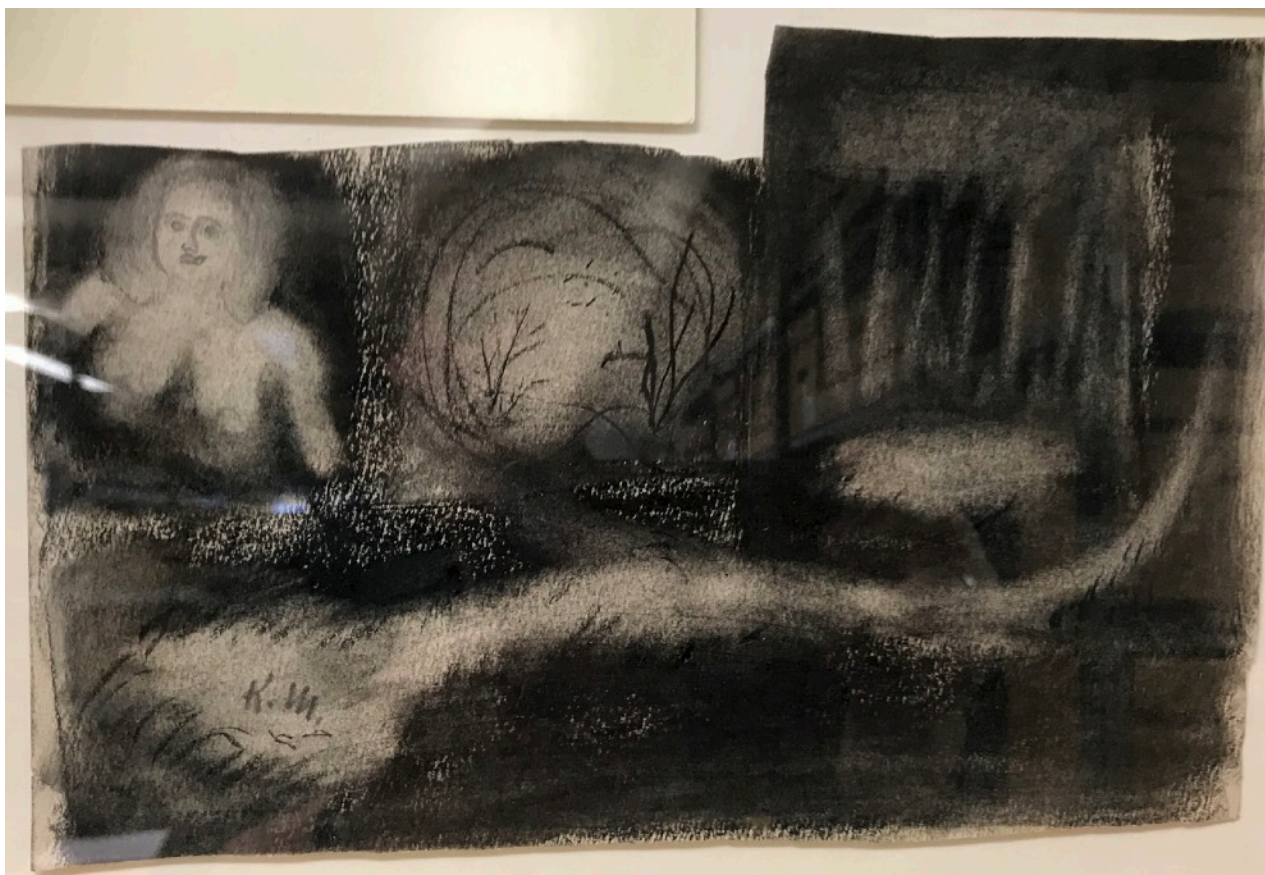
(Randers Stadsarkiv)

Hvis I skal læse 1 bog af Karin Michaëlis, så skal det være PIGEN MED GLASSKAARENE.

Hvis I skal læse 2, så kunne den anden være den dejlige bog "MOR", hvor man hører moderens stemme, hvor hun funderer over sin ufornuftige datter.

Den er så morsom. Med forkerte fremmedord og typiske Randers- former af ligge og lægge.

Nu kunne det være sjovt at vide, hvem der er mester for de følgende billeder:

--- ja, dem har Karin Michaëlis selv lavet.

En af de mange gange, hun var i Wien, i sommeren 1919, gik hun på malerkursus. Det nød hun meget. Hun skrev i et brev (til en oversætter):

Jeg er begyndt at male og da jeg vistnok har meget Talent gør jeg rivende Fremskridt og skal udstille snarest. Det morer mig uhyre, men krænker mig at jeg ikke ogsaa er født med straks at kunne alt det tekniske, for Eksempel male det umulige – en lys Nattehimmel.

(De fem billeder findes i Randers Stadsarkiv, doneret af Beverley Driver Eddy)

En enkelt gang handlede Karin Michaëlis endda med kunst

Hun havde fundet dette billede af den store svenske maler Carl Gustav PILO, der i 30 år var maler ved Frederik den 5. hof, malede mange billeder af ham og hans to dronninger, og andre ved hoffet.

Her er det dronning Louise, ca. 1750, den første hustru, (der døde som 26-årig, da hun fødte barn nr. 6).

C.G. PILO: Dronning Louise

Karin Michaëlis fortalte om sin erhvervelse i et brev til sin søster Alma i 1933:

Jeg købte en ægte Pilo i Berlin for vist 290 Mark og solgte den til Frederiksborgmuseet for syttenhundrede Kroner, derved klarer jeg Terminen flot. (De 1.700 kr. svarer til 65.000 kr. i dag). Det hænger den dag i dag på Frederiksborg slot.

Det er de færreste mennesker, der ejer en skulptur

Karin Michaëlis havde imidlertid denne:

– EN BARBAR TIL HEST - af billedhuggeren CARL BONNESEN. (Randers Stadsarkiv)

En tid stod den i stuen i huset Torelore, senere kom den ud i et af gæstehusene - vild og barbarisk - lige det modsatte af hende selv - men det kunne hun også rumme.

Den står i bronze i haven ved Hirschsprungs Samling.

På Karl Schous maleri er hun 30 år, 1902, det år, hun fik sit gennembrud med romanen "Barnet".

Det er nu i Randers stadsarkiv.

Kokoschkas portræt blev tegnet på 20 minutter, mens hun pakkede kuffert i Wien i 1911. Hun var meget utilfreds med det – hun var 39, fotoet er fra samme år - men efterhånden lignede det bedre.

Valdemar Andersens er en avistegning, året kender vi ikke, åbenbart fra hendes velmagtsdage.

Det sidste – af Niels Hansen – hænger i arkivet på Thurø. Der er hun 67 år, og om det billede har hun selv sagt til Berlingske Tidende, at det forestiller:

de sidste rester af det, der engang var "Pigen med glasskårene", en hærgnet, afbleget kvinde, et træ, hvis blade så godt som alle var hvirvlet bort i efterårets storme.

Vi går udenfor til afsløringen af busten og *NU* bliver det spændende at se, hvilke træk billedhuggeren har lagt vægt på.

Foto: Jacob Lerche

De to følgende indslag var egentlig tænkt til udendørs brug, inden afsløringen af busten.

Men for at de talrige fremmødte skulle kunne høre det hele, blev de afviklet inde i salen bagefter. Derfor det lidt forskudte tidsperspektiv.

Keld Sørensen talte om Karin Michaëlis og tilknytningen til Randers

Om et øjeblik sker det: Karin Michaëlis kommer til at stå her. Omtrent der, hvor Jutlander Bank ligger, havde hendes bedstemor sit lille hus. Bedstemor var én af dem, der gav Karin Michaëlis den store tro på sig selv: var noget ikke i orden, skulle hun nok tage affære, hvis ikke andre gjorde det.

Om det var krigsfanger der trængte til støtte og opmuntring, om det var pengelån, der skulle hjælpe videre. Om det var regenter eller andre spidser, Karin kunne man ikke standse, for hun havde troen på, at menneskene er gode, det gode og rigtige skal bare hjælpes på vej. Børn eller gamle, i Danmark, Tyskland, Karin Michaëlis skulle nok være der.

Foto: Anders Straarup

Sådan en kvinde vil ethvert land, enhver by gerne låne lidt identitet fra. Også Randers. Randers vidste det bare ikke før en gruppe borgere for lidt over 10 år siden satte gang i projektet: Karin Michaëlis skal være en del af Randersidentiteten. Randers skal lære hende at kende igen: foredrag, oplæsning, bøger, events, TV. Alle kunne efterhånden se det, og om et øjeblik ser vi busten af et kærligt og godt menneske og en stor kulturpersonlighed. Den første Randerskvinde, der hædres på denne måde.

Tak til Randers Kommune, Spar Nord, Fischer Gears, Karin Michaëlis Selskabet og en lang række enkeltpersoner, som ikke nævnes – de ved godt, hvem de er.

Jeg troede jo ikke alt det i Bibelen og salmebogen og et liv efter døden. Ligegodt – jeg vidste, at ét sted – hvor det så var – eksisterede bedstemor og tante Sophie. Og hvis det kom til at gå mig rigtig galt, behøvede jeg kun at kalde, og de var der, selvom de var usynlige for øjet. (Farlige Famlen s.10)

Og så må I afsløre Gudrun Steen-Andersens arbejde. Nu er Karin Michaëlis kommet hjem til Randers og til bedstemor.

Kirsten Klitgård talte om et særligt aspekt i forholdet til Randers

Karin Michaëlis udtalte sig faktisk engang om den mulighed, at der ville blive opstillet en statue af hende i Randers!

Det var i et interview med Politiken, da erindringsromanen "Pigen med Glasskaarene" var udkommet, i 1924.

Foto: Anders Straarup

Først lidt af journalistens ord:

Karin Michaëlis ler. Det gør saa godt at høre hendes Latter. Den som hendes Taarer strømmer fra et stort og rigt Hjerte. Ingen, som kender hende, kan lade være med at elske hende. Hun har Venner, som aldrig glemmer hende, over hele Jorden. Hun er verdensberømt ... (og lidt mere).

Og så taler Karin Michaëlis:

- *MEN i al min Lykke*, siger Fru Michaëlis, og hendes Smil forsvinder – *kan jeg dog aldrig glemme alt det Onde, som min Barndomsby Randers gjorde mod mig lille Pige, og senere, naar jeg som Voksen vendte tilbage. At latterliggøre og forfølge mig i den By, hvor jeg havde mit Hjem, og hvor mine Forældre jo troede alt, hvad Amtsavisen skrev imod mig ... Nej, selv om Randers rejste en Statue for mig paa den Plads, hvor nu Niels Ebbesen staar, kunde Byen ikke sone, hvad jeg har lidt i min Barndom og Opvækst, fordi jeg ikke var som de andre ...*

Det var godt, hun havde sit dejlige fristed hos sin bedstemor, og sent i livet syntes hun bedre om Randers, men idet hun skrev om sin barndom, genoplevede hun sin tid som et overfølsomt barn.

Det gør det dobbelt flot, at hun som voksen viste uhyre mod og kunne glæde sig intenst over livet. Hendes FACIT af livet kan man se af hendes forslag til titel på erindringerne over tyve år senere:

Dem har hun skrevet ind i en bog, der findes i stadsarkivet:

Forslag til Hovedtitlen til alle Memoirerne

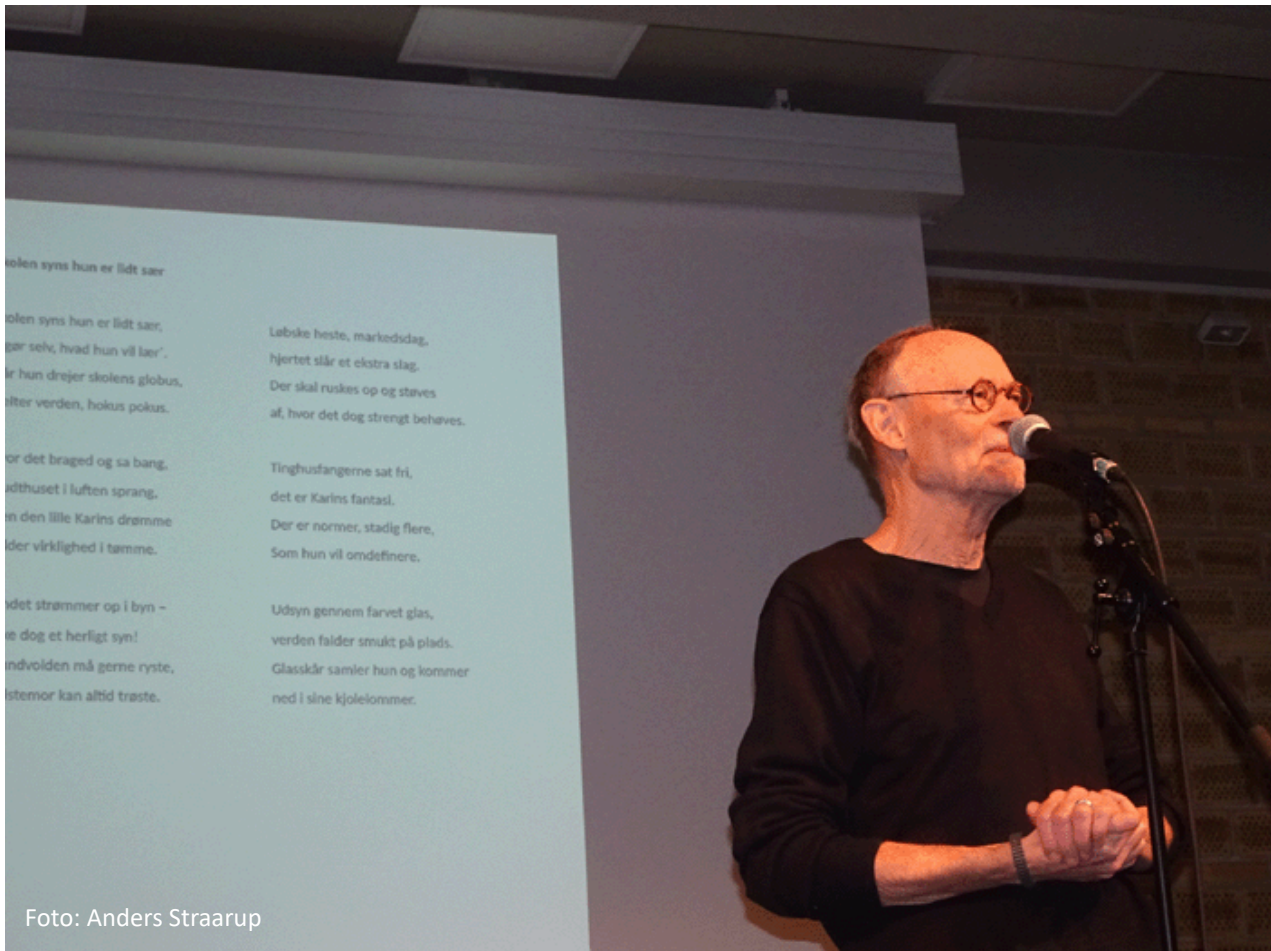
Alle Ønskers Opfyldelse
Lykkelige Liv!
Overdaadige Lykke
Over al Fortjeneste
Vidunderlige Verden!

Og i dag ville hun have været mere end fornøjet over at kunne stå her og se folk myldre forbi, og se, at mange af dem går ind i dette hus, som rummer så mange bøger og så megen kunst.

Randers har minsandten forbedret sig – nu er byen klar til en buste af Karin Michaëlis – og hun er også klar!

VÆRSÅGOD !

Pianist Sven Foged lærte publikum at synge en sang af Keld Sørensen med melodi af Sven Foged

Skolen syns hun er lidt sær

Skolen syns hun er lidt sær,
afgør selv, hvad hun vil lær'.
Når hun drejer skolens globus,
vælter verden, hokus pokus.

Hvor det bragede og så bang,
krudthuset i luften sprang,
men den lille Karins drømme
holder virklighed i tømme.

Vandet strømmer op i byn –
sikke dog et herligt syn!
Grundvolden må gerne ryste,
bedstemor kan altid trøste.

Løbske heste, markedsdag,
Hjertet slår et ekstra slag:
Der skal ruskes op og støves
Af, hvor det dog strengt behøves.

Tugthusfangerne sat fri,
det er Karins fantasi:
Der er normer, stadig flere,
Som hun vil omdefinere.

Udsyn gennem farvet glas,
Verden falder smukt på plads.
Glasskår samler hun og kommer
Ned i sine kjolelommer.

Billedhugger Gudrun Steen-Andersen fortalte om sit arbejde med busten

Karin Michaëlis døde samme år, jeg blev født – så jeg har lavet en portrætbuste af en person, som jeg aldrig har haft mulighed for at møde. Jeg ville rigtig gerne have mødt hende. Jeg synes, hun lyder som et utroligt spændende menneske.

Min mor, der i en periode i sin ungdom var bladtegner på Dagens Nyheder, tegnede hende faktisk. Det er lidt sjovt at tænke på, at det netop var mig, der fik denne opgave.

Når jeg skal i gang med at portrættere en afdød person, begynder det med, at jeg finder så meget materiale som muligt om personen. Og så dykker jeg ned i hende på alle mulige måder. Naturligvis via billedmateriale, men også gennem et omfattende tekstmateriale. Jeg har læst flere biografier, både *om* hende og *af* hende, og gennem det læste opfatter jeg hende som en stor humanist og en meget generøs person.

Billedmaterialet er til gengæld af en meget svingende kvalitet. Mange retoucheringer har rettet på hendes vindøje, næse, hagelinje og meget mere. Lige som H.C. Andersen havde hun en foretrukken side at blive fotograferet fra. Særlig køn var hun ikke, det vidste hun godt, men hun fik det bedste ud af sit udseende og havde *så* meget andet at byde på:

Hun var kendetegnet ved at være spontan og frygtløs – frygtløs i forhold til at trods datidens konventioner, specielt omkring kvindeproblematikker, både som forfatter og foredragsholder. Og vist også i privatlivet.

Jeg har også indtrykket af, at hun var en person, der gik ind i folk ”med træsko på”, høj som lav.

Når man skal portrættere en person, man ikke har mødt, må man finde en form for identifikationspunkt. Sådan har jeg det i hvert fald.

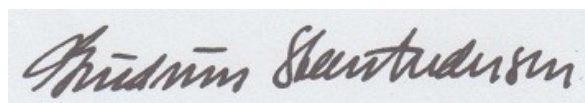
Det, jeg identificerer mig mest med, er hendes kompromisløshed, hendes utopistiske og pacifistiske side, som jo indeholder både håb og det, folk kalder naivitet. Og jeg er sikker på, at barnet i hende aldrig døde. Det, tror jeg, er en del af en kunstners væsen. Det kan jeg identificere mig med.

Jeg prøver i min portrættering at finde en alder, som karakteriserer dette menneske.

Jeg har valgt den ældre kvinde, dels fordi levet liv altid sætter spor i et ansigt, og det gør ansigtet mere interessant – set fra mit synspunkt. Når jeg vælger den ældre udgave af Karin Michaëlis, er det også, fordi det er begrænset, hvad der findes af tilgængeligt billedmateriale. Meget af det, der er tilgængeligt, er ubrugeligt, fordi det er tydeligt reduceret, sandsynligvis for at skjule hendes vigtigste kendetegn, det at hun var vindøjet

på sit højre øje. Specielt de professionelle fotografer var gode til at skjule det.

Derfor synes jeg, at de fotografier, der yder hende størst retfærdighed, er de få, der ikke er taget af professionelle fotografer, og de har jo samstemmende det drømmeriske udtryk, som de to forskellige øjne giver hende. Det kan jeg godt lide, Det prøver jeg at holde fast i.

En overraskelse til sidst

Foto: Anders Straarup

De talrigt fremmødte hyggede sig i salen med vin og chips, indtil pludselig selveste KARIN MICHAËLIS (i skikkelse af Helle Skovkjær) dukkede op og kommenterede situationen:

(tekst af Keld Sørensen på melodien: Erindrer De, det var i Kongens Have?)

Jeg tror minsandten at det er på pletten:
Det var just herfra, at min verden gik,
Så næppe bedre sted, man kunne sæt' den,
Den bronze, som mig ligner, syns I ik?

I Randers sir man ellers altid Blicher
Når der skal tales om vor literatur,
Men stadig flere mener at det ik er
For tidligt at vi tar en dametur.

Pontoppidan han scored Nobelprisen;
Men Blicher sku ha sunget noget mer,
Så det blev mig, der digted på devisen:
En sandhed det er altid ordet værd.

Vi tre ska sammen vise hele verden,
At humanismens tanke er at vi
I al vor dåd og i vor hele færden
Vil sætte mande- kvindehjerter fri.

Fra sin plads over for indgangen til Kulturhuset kan Karin Michaëlis se folk myldre forbi eller gå ind i et af husets mange kulturelle centre:

Randers Bibliotek
Østjyllands Museum
Randers Kunstmuseum
Randers Stadsarkiv

Medier og grafisk tilrettelægning
Henning Kragh Pedersen